

Ποιες είναι οι ομάδες υψηλού κινδύνου για «ξέπλυμα»

ΣΤΟ ΟΝΟΜΑ ΤΗΣ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗΣ ΤΩΝ ΕΣΟΔΩΝ από παράνομες και εγκληματικές δραστηριότητες, σχεδόν όλες οι εγχρήματες συναλλαγές πλέον θα καταγράφονται και θα αποθηκεύονται

Προληπτικό φακέλωμα όλων των κινήσεων των πολιτών και των επιχειρήσεων της χώρας, προτού στοχοποιηθούν ως ύποπτοι από τις ελεγκτικές αρχές, προβλέπει το νέο σύστημα ελέγχου και παρακολούθησης του «βρώμικου» χρήματος που εισάγεται στη χώρα μας.

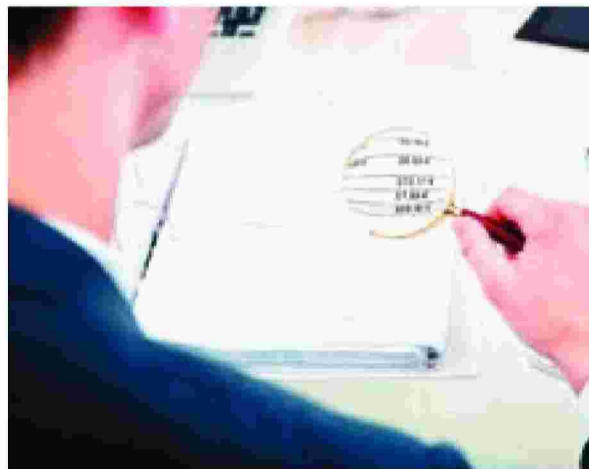
Του **ΚΩΣΤΗ Χ. ΠΛΑΝΤΖΟΥ**
kostisplantzos@gmail.com

Στο όνομα της καταπολέμησης των εσόδων από παράνομες και εγκληματικές δραστηριότητες, σχεδόν όλες οι εγχρήματες συναλλαγές πλέον θα καταγράφονται και θα αποθηκεύονται, μέχρι που κάποια ύποπτη ή λάθος κίνηση χτυπήσει το καμπανάκι με το οποίο οι ελεγκτικές αρχές της χώρας θα εμβαθύνουν στα στοιχεία που θα συλλέγει ο «μεγάλος αδελφός» των οικονομικών δραστηριοτήτων στη χώρα μας. Το νομοσχέδιο με το οποίο αλλάζουν οι κανόνες ελέγχου για το «βρώμικο» χρήμα τέθηκε την περασμένη εβδομάδα σε δημόσια διαβούλευση. Στηρίζεται στη λογική ότι καταγράφονται οι πάντες, αλλά όσοι δεν κάνουν κάτι επιλήψιμο δεν έχουν λόγους να ανησυχούν. Αυτό θεωρητικά τουλάχιστον, αφού οι αναρίθμητες πληροφορίες που θα συλλέγονται από ένα τεράστιο δίκτυο πηγών θα εξετάζονται με κριτήρια ανάλυσης κινδύνου για τον εντοπισμό παράνομων δραστηριοτήτων. Στην πράξη, πλειάδα επαγγελματιών με τους οποίους συναλλάσσονται καθημερινά χιλιάδες ή εκατομμύρια πολίτες και επιχειρήσεις θα πρέπει να ελέγχει και να παρακολουθεί τους πελάτες της.

Κανόνες παρακολούθησης και αξιολόγησης ύποπτων

Ως προς το ποιοι θα ελέγχουν και πώς τους πελάτες τους, ο κατάλογος διευρύνεται συνεχώς: από τράπεζες και ασφαλιστικές εταιρείες μέχρι λογιστές, δικηγόρους, συμβολαιογράφους, μεσίτες, αντιπροσώπους αυτοκινήτων, αντικέρ ή και προποζιτζήδες για συνολικά κέρδη ή στοιχήματα 2.000 ευρώ και πάνω. Από αυτόν τον κατάλογο ως ασφαλείς συναλλαγές εντός Ελλάδας αντιμετωπίζονται μόνο οι δοσοληψίες με κρατικούς οργανισμούς και επιχειρήσεις. Το ίδιο νομοσχέδιο ενσωματώνει και κοινοτικές οδηγίες που αποτελούν μπουσουλα για τους κανόνες εντοπισμού ύποπτων δραστηριοτήτων, τους οποίους θα πρέπει να εφαρμόζει όλο το σύστημα παρακολούθησης προκειμένου να εντοπίζει και να στοχοποιεί ύποπτους για πιθανή τέλεση παράνομων και εγκληματικών πράξεων.

Οι κανόνες και τα κριτήρια εντοπισμού ύποπτων συναλλαγών περιλαμβάνουν το προφίλ του συναλλασσόμενου και το είδος της δραστηριότητας που ασκεί, σε συνδυασμό με γεωγραφικά κριτήρια, όπως η χώρα στην οποία κινείται και συναλλάσσεται. Η κοινοτική οδηγία (2015/849) η οποία εισάγεται με νομοσχέδιο αναγνωρίζει ότι οι κανόνες δεν πρέπει να παρεμποδίζουν την ελεύθερη οικονομική δραστηριότητα, αλλά τονίζει ότι είναι αναγκαία η διεύρυνση του πεδίου εφαρμογής των μέτρων, γιατί οι παραδοσιακές μέθοδοι καταπολέμησης του «βρώμικου» χρήματος έχουν αποτύχει (πάγωμα λογαριασμών κ.λπ.).

Στο μικροσκόπιο των ελέγχων μπαίνουν σχεδόν όλες οι δραστηριότητες: καταγράφεται ποιος βάζει και ποιος παίρνει από 1.000 ευρώ και πάνω από τον λογαριασμό του, ποιος πληρώνει με μετρητά από 10.000 ευρώ και πάνω κ.λπ.

Πότε χτυπάει το καμπανάκι

Στο μικροσκόπιο των ελέγχων μπαίνουν σχεδόν όλες οι δραστηριότητες: καταγράφεται ποιος βάζει και ποιος παίρνει από 1.000 ευρώ και πάνω από τον λογαριασμό του, ποιος πληρώνει με μετρητά από 10.000 ευρώ και πάνω κ.λπ. Το νομοσχέδιο προβλέπει ότι πριν από κάθε συνεργασία με πελάτες, ο υπόχρεος (επαγγελματίας, τράπεζα ή επιχείρηση) θα πρέπει να αξιολογεί το προφίλ τους, αν π.χ. είναι επιχειρηματίες ή συνταξιούχοι κ.λπ. Θα αξιολογήσει και θα καταγράψει επακριβώς τι κάνει, όχι μόνο το ύψος των συναλλαγών, αλλά και το είδος τους. Πρακτικά, μια πλειάδα επιχειρήσεων και επαγγελματιών υποχρεώνεται να κρατά στοιχεία ή να θέτει σε εποπτεία τον αντισυμβαλλόμενο-πελάτη σε τέσσερα βήματα:

- 1 Να πιστοποιεί και να επαληθεύει την ταυτότητά του.
- 2 Να κατανοεί πλήρως ποια είναι η δραστηριότητα και ποιος ο πραγματικός δικαιούχος κάθε συναλλαγής (π.χ. πίσω από μια επιχείρηση).
- 3 Να αξιολογεί το αντικείμενο και τον σκοπό της επιχειρηματικής σχέσης.
- 4 Να ασκεί συνεχή εποπτεία στην επιχειρηματική σχέση, με ενδελεχή εξέταση των συναλλαγών που πραγματοποιούνται στη διάρκεια αυτής, προκειμένου να εξασφαλίζεται ότι οι συναλλαγές ή δραστηριότητες συνάδουν με τις γνώσεις που έχουν σχετικά με τον πελάτη, τις επαγγελματικές δραστηριότητες και το προφίλ κινδύνου του, καθώς και, εφόσον απαιτείται, την προέλευση των κεφαλαίων του. Παράλληλα θα διασφαλίζει ότι υπάρχουν πλήρη και ενημερωμένα δεδομένα και πληροφορίες για τον πελάτη.

Σε κάποιες περιπτώσεις, ο έλεγχος μπορεί να είναι πιο χαλαρός (πελάτες χαμηλού κινδύνου) ή σε άλλες πιο αυξημένος (π.χ. πολιτικά πρόσωπα). Όπως παρατηρούν όμως έμπειρα στελέχη των ελεγκτικών μηχανισμών, παρότι οι νέες οδηγίες αφορούν μεθόδους καταπολέμησης των εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες, δημιουργείται μια νέα βάση δεδομένων και κριτηρίων που θα αξιοποιηθούν ευρύτερα για ελέγχους κατά της διαφθοράς και της μικρής ή μεγάλης φορο-

διαφυγής. Στο νομοσχέδιο παρατίθεται και ενδεικτικός κατάλογος των «παραγόντων και των τύπων αποδεικτικών στοιχείων», διαπίστωσης υψηλού κινδύνου τέλεσης παράνομων πράξεων. Για ορισμένους, πάντως, εκφράζονται και αμφιβολίες μεταξύ ελεγκτών ως προς τη σκοπιμότητα και τη στόχευσή τους. Για παράδειγμα:

1 Κριτήρια κινδύνου ως προς τον πελάτη για τον οποίο πρέπει να κρατήσει στοιχεία ο αντισυμβαλλόμενος (τράπεζα, επιχείρηση, δικηγόρος κ.λπ.): Θα αξιολογεί αν συναλλάσσονται οι πελάτες με χώρες αυξημένου κινδύνου διαφθοράς (εκτός Ε.Ε. ή μη συνεργάσιμες σε ανταλλαγή στοιχείων κ.λπ.), σχήματα ή μηχανισμοί κατοχής προσωπικών περιουσιακών στοιχείων (εμπιστεύματα κ.λπ.), εταιρείες που έχουν ανώνυμες μετοχές ή μετόχους που ασκούν καθήκοντα εξονόματος άλλου προσώπου, επιχειρήσεις που εμφανίζουν εκτεταμένη χρήση μετρητών ή αν η ιδιοκτησιακή δομή τους φαίνεται ασυνήθιστη ή υπερβολικά πολύπλοκη βάσει των δραστηριοτήτων τους.

Επίσης, ερευνάται «αν η επιχειρηματική σχέση αναπτύσσεται σε ασυνήθιστες περιστάσεις». Θα αξιολογείται δηλαδή αν το πλάνο ή η ιδέα ενός επιχειρηματία συνάδει με τις αντιλήψεις, π.χ., του τραπεζικού στελέχους, του λογιστή ή ενός υποψήφιου για συνεργασία εταιρού ως προς την ορθή επενδυτική και επιχειρηματική συμπεριφορά. Στον κόσμο της αγοράς, δεν θεωρείται πάντα αυτονόητο ότι μια επιχειρηματική ιδέα θα γίνει εύκολα ανταλλάξιμη από όλους ως προς τους σκοπούς και το αντικείμενό της.

2 Κριτήρια κινδύνου ως προς τα προϊόντα, τις υπηρεσίες και το είδος της συναλλαγής:

- α)** νέα προϊόντα και νέες επιχειρηματικές πρακτικές, νέοι μηχανισμοί παράδοσης, καθώς και χρήση νέων ή αναπτυσσόμενων τεχνολογιών τόσο για νέα όσο και για προϋπάρχοντα προϊόντα,
- β)** χρήση ιδιωτικής τραπεζικής,
- γ)** προϊόντα ή συναλλαγές που επιτρέπουν την ανωνυμία,
- δ)** πληρωμές που λαμβάνονται από άγνωστους ή τρίτους.

3 Γεωγραφικά κριτήρια κινδύνου: Στοχοποιούνται όσοι συναλλάσσονται με χώρες με υψηλά επίπεδα δωροδοκίας ή άλλων εγκληματικών δραστηριοτήτων, χώρες που υπόκεινται σε κυρώσεις, στερούνται αποτελεσματικών συστημάτων ελέγχου καταπολέμησης του ξεπλύματος κ.λπ.

Ασφαλείς συναλλαγές

Αντιθέτως, παρατίθεται κατάλογος περιπτώσεων «δυναμικά χαμηλότερου κινδύνου», για τις οποίες ασκείται χαλαρότερος έλεγχος, όπως οι εξής:

1 Κριτήρια κινδύνου ως προς τον πελάτη: Εισηγμένες στο Χρηματιστήριο που υπόκεινται στις απαιτήσεις γνωστοποίησης, δημόσιες υπηρεσίες ή επιχειρήσεις, πελάτες που είναι κάτοικοι γεωγραφικών περιοχών χαμηλότερου κινδύνου κ.λπ.

2 Κριτήρια κινδύνου ως προς τα προϊόντα, τις υπηρεσίες και το είδος συναλλαγών:

- α)** ασφαλιστήρια συμβόλαια με χαμηλά ασφάλιστρα,
- β)** συνταξιοδοτικά συμβόλαια μόνο αν δεν περιέχουν επιλογή πρόωρης εξαγοράς,
- γ)** συνταξιοδοτικά προγράμματα σε εργαζομένους εφόσον δεν επιτρέπουν τη μεταφορά των δικαιωμάτων των μελών.

3 Γεωγραφικά κριτήρια: Κράτη-μέλη της Ε.Ε., τρίτες χώρες χαμηλού επιπέδου δωροδοκίας ή άλλων εγκληματικών δραστηριοτήτων κ.λπ.

